

Коляда Дар'я Володимирівна
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних розслідувань

науковий керівник:

Пісоцька Каріна Олександрівна
викладач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

УДОСКОНАЛЕННЯ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ УКРАЇНИ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ ДОСВІД КРАЇН ЄВРОПИ

Злочинність неповнолітніх – одна з важливих проблем соціуму всього світу, зокрема, і нашої держави.

Статистика 2020 року в Україні щодо кількості кримінальних проваджень де підозрюваними є неповнолітні, що перебували на розгляді місцевих загальних судів зменшилася на 2,6 % порівняно з попереднім роком і становила 6,3 тис. (6,5 тис.) справ; їх частка від загальної кількості кримінальних проваджень, які перебували на розгляді у судах, залишилася майже на рівні попереднього року – 3 % (3,2%). За вчинення тяжких чи особливо тяжких злочинів було засуджено 1,1 тис. підлітків – це майже кожен другий [1].

До Міністерства юстиції України доволі часто надходять звернення про вдосконалення Концепції розвитку кримінальної юстиції у справах щодо неповнолітніх. Дані звернення показують, що громадяни стурбовані фактом учинення злочинів серед неповнолітніх.

Концепцію розвитку кримінальної юстиції у справах щодо неповнолітніх було створено внаслідок Указу Президента України від 24 травня 2011 року № 597. Її мета – забезпечити правильність та ефективність прийняття кожного рішення стосовно дитини, зменшити кількість злочинів серед неповнолітніх. Це забезпечується шляхом створення точної системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх [2].

Аналізуючи систему кримінальної юстиції щодо неповнолітніх, ми маємо розуміти основну її відмінність від кримінальної юстиції дорослих. Таким чином кримінальна система перших є відокремлена від другої. Це зумовлено тим, що до неповнолітніх потрібен інший підхід ніж до дорослих, адже діти психологічно не сформовані повністю, вони дуже сильно підпадають під вплив та залежність від дорослих.

Новим для кримінальної юстиції щодо неповнолітніх є підвищення ролі сім'ї та громадськості в процесі виховання дітей, надання під час дізнання та досудового розслідування кваліфікованих психологів для роботи з неповнолітніми. Отже, влада намагалася зменшити рівень злочинів серед

дітей. Таким чином, передбачалося проведення комплексних освітніх заходів для спеціалістів, які працюють з дітьми, для підвищення їх знань та кваліфікації. Певні заходи проводились, але вони були здійснені на дуже низькому рівні і поставленої мети досягти не вдалося. Також держава мала стимулювати роботу волонтерів, які допомагають проблемним дітям, а також сприяти діяльності молодіжних та дитячих громадських організацій. На практиці для виконання цих положень не було прийнято жодного документу. Натомість в Україні діє велика кількість установ, у яких є повноваження у сфері ювенальної юстиції, що не працюють належним чином. Це провал у боротьбі з дитячою злочинністю.

Для того щоб покращити українську Концепцію розвитку кримінальної юстиції можна використати досвід міжнародних стандартів. Серед таких міжнародних стандартів системи ювенальної юстиції основоположною є Конвенція ООН Про права дитини. Вже на основі неї було розроблено та прийнято деякі міжнародні акти. Прикладами таких міжнародно-правових документів є Мінімальні стандартні правила відправлення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила) та Керівні принципи ООН щодо запобігання злочинності неповнолітніх (Ер-Рядські керівні принципи). Пекінські правила стверджують, що основною метою правосуддя щодо неповнолітніх злочинців є їх перевиховання. Таким чином ці міжнародні акти забезпечують безпеку дитини та дають правила поведінки з неповнолітніми порушниками закону.

Також удосконалити українську Конвенцію можна застосувавши досвід Європейських країн. Наприклад, у законодавстві Польщі щодо осіб у віці до 13 років, які вчинили злочинне діяння створений спеціальний сімейний суд. Він враховує всі обставини діяння і обирає відповідний захід. Також є інстанція, що допомагає суду – Районний центр сімейної допомоги. Вони допомагають під час кризових ситуацій, проводять інтерв'ю, співпрацюючи з сімейними кураторами. Також є такі інстанції, як сімейні куратори, які можуть знаходитися при сімейному суді та займаються наглядом за сім'ями з тяжкими сімейними обставинами. Вони також спеціалізуються на дітях, які не досягли віку кримінальної відповідальності [3].

Щодо України, то на нашу думку, у країні недостатньо центрів, що надають психологічну допомогу, порівняно з Польщею, де практикують сімейні діагностично-консультаційні центри. Це центри, що, за дорученням суду, проводять психологічні дослідження у сфері опіки.

Слід також згадати, що в Нідерландах турбота щодо дітей, які порушили кримінальне правопорушення у віці від 12 до 18 років покладена на добровільні дитячі організації опіки, а Уряд виконує субсидіарні функції. Ще в цій країні є добровільна пропозиція – Stop Response, що застосовується для дітей до 12 років. Вона виявляється в тому, що до дитини доводиться інформація, що в неї є інший вихід і надається можливість вибачитись [3].

Отже, протидія злочинам серед неповнолітніх – це основний напрям

роботи держави. В Україні для зменшення зазначених злочинів створено Концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх. В умовах цієї концепції передбачалося удосконалення превентивної та профілактичної роботи. Та робота цієї Концепції є недосконалою. На нашу думку покращити її можна, застосувавши досвід близьких нам країн Європи, наприклад, Польщі та Нідерландів.

Цей досвід допоможе нам створити кращу підготовку спеціалістів і посилить нагляд за дітьми, які скоїли злочин та дозволить краще проводити профілактику злочинів серед неповнолітніх.

1. Аналіз стану здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у 2020 році. Верховний Суд. URL :[https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Analiz%20statistika%20\(kriminal\)%202020.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Analiz%20statistika%20(kriminal)%202020.pdf) (дата звернення 21.10.2021).

2. Про розгляд звернень громадян стосовно розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні та гендерної політики – роз'яснення мін'юсту. URL : https://minjust.gov.ua/m/str_39452 (дата звернення 21.10.2021).

3. Аналіз міжнародного досвіду щодо роботи з дітьми, які на момент вчинення суспільно небезпечного діяння не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність. Міжвідомча Координаційна Рада з питань правосуддя щодо неповнолітніх. URL : <https://www.unicef.org/ukraine/media/11406/file/Аналіз%20міжнародного%20досвіду.pdf%20.pdf> (дата звернення 21.10.2021).

Конденко Даліла Олександрівна
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних розслідувань

науковий керівник:
Тінін Дмитро Геннадійович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ ПРИ ВЗАЄМОДІЇ З ІНШИМИ УПОВНОВАЖЕНИМИ ОРГАНАМИ В ПИТАННЯХ РОЗШУКУ ДІТЕЙ, ЯКІ ЗНИКЛИ БЕЗВІСТІ

В умовах сучасності існує проблема, яка є дуже важливою, а саме пошук безвісти зниклих дітей. Переважну більшість таких дітей знаходять, але ж є відсоток тих, яких не вдалося знайти. І це насправді трагедія не тільки для їхніх сімей, але й у цілому суспільства.

Питання, що стосуються роботи поліції та розшуку дітей, потребують детальнішого розгляду державою. Не завжди поліція має змогу приділяти